

kedves Munkatársaim!

Személyesen jöttem el az Önök értekezletére, mert ezzel is hangsúlyozni kívántam, hogy az iskolánkívüli népművelést mennyire fontosnak és nagyjelentőségűnek tartom. Igen nagy szükség van erre a munkára, amit most újonnan megindítunk és igen nagy feladatok várnak ránk ezen a téren, — elsősorban az Önök nemes és lelkes gárdájára, amely az eddigi nehéz körülmények ellenére is kétségkívül jelentős eredményeket ért el.

A kultúra nemzetfenntartó erő. Széchenyi óta ez a gondolat átment a köztudatba és talán soha nem éreztük annak igazságát elevebben, mint a trianoni katasztrófa után és ma, nemzetünk küzdelmes napjaiban. A nemzetnevelés munkája ma megnövekedett. Az állampolgárok nevelése az állam és a társadalom közös feladata. Országok sorsát, fennmaradását nemcsak a fegyveres erő dönti el, hanem állampolgárainak érzülete, lelke, kultúrája. Nemzetünket a magyar kultúra ereje tartotta fenn a trianoni katasztrófa után és erre az erőre kell támaszkodnunk jövőnk további építésében is. Nagynevű néhai elődömnök, gróf Klebelsberg Kunónak a kultúrfőlényről vallott meggyőződését az idők mindenben igazolták. Tervszerű nemzetnevelő munkára van tehát szükségünk, ha Európa népei között méltó helyet akarunk biztosítani a magyarság számára. Iskoláink kiválóak, azonban a nemzetnevelés feladatát a leggondosabb nevelő munka mellett sem képesek egyedül megoldani. Polgárainkat az iskolák elhagyása után is állandó szellemi irányítás alá kell vonnunk. Az iskolánkívüli népművelésnek kötelessége, hogy az iskolák munkáját folytassa és kiegészítse. Kötelessége, hogy mennél több művelődési alkalmat teremtsen s ezzel emelje a nemzet művelődési színvonalát, a polgári szellem megerősödését és a nemzeti szellem kialakulását.

A népművelés feladata és lényege nem lehet más, mint a nemzeti eszmények és a nemzeti öntudat fejlesztése révén a nemzeti egység tervszerű munkálása. Éppen ezért szükséges, hogy a különböző céllal, különböző elgondolásokkal folyó, nemes szándéktól vezetett, de szétágazó népművelési munkát egységbe foglaljuk és a népművelési tevékenységet az egész vonalon az állam ellenőrzése alá vonjuk. Ez az ellenőrzés nemcsak közérdek, de kormányzati kötelesség is, amely a népművelés egységének és helyes irányításának legfőbb biztosítója. Nem akarjuk a társadalmat, még kevésbé az egyházakat kizárni a népművelés munkájából, ellenkezőleg: segítő együttműködésüket

kérjük, de fenntartjuk magunknak a jogot, hogy a népművelés egységes szellemén örködhessünk, mert elsőrendű nemzeti érdekek köteleznek erre.

A népművelés a nemzet életére és jövőjére kiható tevékenység. A népműveléssel kapcsolatos kérdések rendezése, a népművelés ügyének korszerű reformja nem halasztható tovább. A népművelést erőteljes kulturális tényezővé kell kiépítenünk a nemzet életében. A népművelés más viszonyok között született meg és fejlődött, mint amelyenek között most élünk. Szükséges tehát, hogy a változott viszonyokhoz alkalmazzuk és olyan mértékben fejlesszük, hogy a megnagyobbodott ország művelődési igényeit ki tudja elégíteni.

Bizonyos szervezeti reformoknak is elérkezett az ideje. A népművelési titkároknak állásuknak megfelelő tekintélyt kell adnunk annál is inkább, mert csupán rendeletekkel nem megyünk sokra, a rendeletek sorsa a népművelési titkárokon múlik, szükséges tehát, hogy a népművelési titkár be tudja tölteni a reáruházott elsőrangú szerepet.

A népművelés belső fejlesztése érdekében olyan intézkedéseket kell tennünk, amelyek lehetővé teszik, hogy a népművelés tudatosabb és tervszerűbb nevelőmunkává mélyüljön. Itt elsősorban a népfőiskolák, munkásfőiskolák rendszeresítésére, faluvezetők képzésére, a népkönyvtárak fejlesztésére és amit talán első helyen kellett volna említenem: a magyar falu életének és népének tanulmányozására gondolok.

Biztosítani kell a népművelés anyagi ellátottságának azt a mértékét is, amely kellő fedezetet nyújt a legszélesebb néprétegekre kiterjedő nevelő-oktató munkára. A törvényhatóságoknak a népművelés ügye iránt tanúsított megértő áldozatkészsége minden elismerést megérdemel. Ez azonban nem elég, kell, hogy az állam is a viszonyokhoz mérten fokozza a népművelés anyagi erejét, hogy a magyar népművelés megnövekedett feladatait elláthassa és erősebb nemzetnevelő munkává váljék.

A népművelés nemcsak azt jelenti, hogy mi, a magyar értelmiség, a magunk műveltségét adjuk a népnek. Mi is sokat tanulhatunk a néptől s nemcsak az tőlünk. Kodály, Bartók és Győrffy István már bebizonyították, hogy nekünk is tanulnunk lehet és kell a magyar néptől; azért ezt a tanulságot, ezeket az értékeket meg kell ismeretnünk azokkal a magyar rétegekkel is, amelyek ugyanolyan tájkozatlanok a magyar népi értékek dolgában, ahogyan mi sem vagyunk ebben tökéletesek. Nem csupán az a hivatásunk, hogy az úgynevezett magas kultúrát vigyük a népnek, hanem arra is törekednünk kell, hogy a nép társadalmi, gazdasági, szellemi és erkölcsi életét és helyi viszonyait a maguk valóságában megismerjük és nevelő tevékenységünket

e tapasztalatok alapján építsük. A népművelőnek meg kell ismernie a népkultúra egészét és vissza kell vezetnie a sokszor tévútra siklott népet ősi, eredeti kultúrájához. Emellett figyeljük a népi értékeket és igyekezzünk megfelelő teret biztosítani nekik a népművelés munkájában is. A népművelés feladata az is, hogy a magyar jövő hitét és akarását megszilárdítsa minden magyar emberben.

Önkéntelenül fölvetődik a kérdés: kikből áll a magyar nép? A magyar nép, a magyar nemzet mind a 14 millió magyar. A magyar népnek mi is tagjai vagyunk, nemcsak a földmunkás, ipáros, vagy a szegény falusi lakosság. Ezekhez azonban nagyobb szeretettel kell járulnunk, mert csak merev kultúrfogalmakkal nem érünk el hozzájuk, nem értenek meg bennünket és mi sem értünk meg őket. Szeretet és megértés nélkül nevelni nem lehet. Akiben ezek a tulajdonságok hiányoznak, az ne is vállalja ezt a nemes, de nehéz hivatást.

A magyar jövő útja, szolgálata kötelez bennünket arra, hogy minden magyar értéket fokozzunk, amennyire csak tőlünk telik, azt minden magyarral megismertessük és az egyetemes magyarság lelki egységét s vele a testvéribb magyar életet munkálni el ne mulasszuk. A magyarság lelki egysége és minden magyar érték megbecsülése a magyar jövő legfőbb és legbiztosabb záloga.

A mi kulturális felkészültségünk magasabb ugyan, de az elzártabb életet élő nép kultúrája és ismerete sokkal mélyebben gyökerezik a magyarság talajában. Ezért lehet nekünk egyszerre tanulnunk és segítséget is nyújtanunk.

Ezekkel a gondolatokkal foglalkoztam, amikor ide jöttem. Szeretném, ha megértenék becsületes és tiszta szándékaimat s ebben a szellemben dolgoznánk együtt kéz kezét fogva a szebb magyar jövőért. Lelkemből kívánom, hogy munkájukat az Isten áldása kísérje.

